

CONSTRUÏNT EL FUTUR DE LA TERÀPIA OCUPACIONAL A CATALUNYA: UN VIATGE A TRAVÉS DEL TEMPS

SHAPING THE FUTURE OF OCCUPATIONAL THERAPY IN CATALONIA: A JOURNEY THROUGH TIME

Carme Olivera Noguera*

Coordinadora de terapia ocupacional de la Corporación Fisiogestión. Degana del Col·legi de Terapeutes Ocupacionals de Catalunya (COTOC). España.

Correu electrònic de contacte
deganat@cotoc.cat

* persona autora per a la correspondència

El Col·legi de Terapeutes Ocupacionals de Catalunya (COTOC) ha celebrat el seu desè aniversari destacant la importància de l'Associació de Terapeutes Ocupacionals de Catalunya (APTOC) en la seva creació. Tot i que hi ha desafiaments per aconseguir un major reconeixement, presència i inclusió en el sistema de salut i altres àmbits públics, resulta fonamental garantir l'accessibilitat de les persones als serveis de teràpia ocupacional. Es plantegen diverses reflexions per continuar avançant, com ara el creixement del col·legi i de professionals a Catalunya, la participació activa de les terapeutes ocupacionals i l'establiment de vincles amb altres professionals i entitats. A més, es ressalta en el valor d'unir-se a l'ecosistema local, nacional i internacional, promocionant la visibilitat, sensibilització i coneixement sobre la teràpia ocupacional en la societat. Per construir el present, cal dedicació, esforç i perseverança, recordant que cadascuna de nosaltres pot influir i marcar la diferència. En conclusió, se subratlla la importància de sumar per construir la teràpia ocupacional que desitgem i contribuir a un futur millor.

The College of Occupational Therapists of Catalonia (COTOC) celebrated its tenth anniversary, highlighting the importance of the Association of Occupational Therapists Professionals of Catalonia (APTOC) in its creation. Although there are challenges to achieving greater recognition, presence, and inclusion in the healthcare system and other public domains, it is essential to ensure people's accessibility to occupational therapy services. Various reflections are proposed to continue progressing, such as the growth of the college and professionals in Catalonia, the active participation of occupational therapists, and the establishment of partnerships with other professionals and entities. Additionally, we active voice he value of joining the local, national, and international ecosystem, promoting visibility, awareness, and knowledge about occupational therapy in society. Building the present requires dedication, effort, and perseverance, with the reminder that everyone can influence and make a difference. In conclusion, we underscore the importance of coming together to build the desired occupational therapy and contribute to a better future.

DeCS Terapia ocupacional; Colegios profesionales; Profesionales de la salud; Accesibilidad a los servicios de salud; Promoción de la salud **Palabras clave** Terapeuta ocupacional; Autonomía; Salud y bienestar; COTOC **MeSH** Occupational therapy; Professional Associations; Health Workforce; Health Services Accessibility; Health Promotion **Key words** Occupational therapist; Autonomy; Health & Wellness; COTOC

Text rebut:

25/05/2023

Text acceptat:

29/05/2023

Text publicat:

31/05/2023

Drets de persona autora

El dia 23 de febrer de 2023 es van celebrar els deu anys de l'Assemblea Constituent del Col·legi de Terapeutes Ocupacionals de Catalunya (COTOC), un dia de vital importància per a la teràpia ocupacional a la nostra comunitat autònoma, el primer pas necessari per començar a regular, defensar i representar la disciplina i els professionals des del paraigua del col·legi professional. Així mateix, vull recordar i donar valor a la història de l'Associació Professional de Terapeutes Ocupacionals de Catalunya (APTOC) que va ser fundada l'any 1995⁽¹⁾, gràcies a la generositat d'un grup de terapeutes ocupacionals que es van unir per crear una associació que comencés a promoure, establir vincles entre professionals i enfortir la disciplina a Catalunya. El meu sincer

COTOGA
 COLEGIO OFICIAL
 DE TERAPEUTAS OCUPACIONALES
 DE GALICIA

agraïment i reconeixement a totes i cadascuna de les persones que han fet possible la nostra història: passat, present i futur d'una professió; un camí d'esforços, èxits i compromís de qui van constituir les bases i els inicis de l'APTOC, a les quals van donar vida i continuïtat, i també a les que van fer possible la posterior constitució del col·legi professional, un pas endavant i rellevant per a la comunitat.

Tot i que totes sabem que la teràpia ocupacional és essencial per a la promoció de la salut, el benestar i per facilitar l'autonomia de les persones, deu anys després de la constitució del COTOC a Catalunya encara queda molta feina per fer, ja que la nostra professió encara ha de guanyar visibilitat, reconeixement i presència en el sistema de salut i en la resta d'àmbits públics per garantir l'accessibilitat dels usuaris, ciutadania i comunitats als serveis de teràpia ocupacional. No obstant això, els col·legis professionals són organitzacions i aquestes les formen persones que juntes sumen i col·lectivament fan més força per treballar en benefici de la professió. En aquest sentit, col·legiar-se independentment del context legal i laboral és responsabilitat personal i la mínima aportació que podem fer a la professió al nostre país, sumar és fer força i de manera constructiva ser part de la solució, una oportunitat de teixir xarxa, crear vincles i connexions amb altres persones de la nostra mateixa disciplina, intercanviant i implicant-nos per formar part del canvi que volem veure a la nostra professió. Des del meu sentir i reflexió personal és que ningú ho farà per nosaltres i si realment volem un canvi és responsabilitat de totes mobilitzar-nos des de l'acció. En concordança amb això, fa dos anys i mig que vaig emprendre una nova etapa com a degana del COTOC, tot i que mai no va estar en els meus plans. Tot va començar amb una trucada telefònica i després reflexionar-ho molt, vaig sentir que havia arribat el moment de ser generosa amb la professió i passar a l'acció per impulsar un moviment cap a la transformació que requereix compromís, paciència, perseverança, humilitat, mobilitzar les persones, conscienciar-nos que hem de deixar de queixar-nos i invertir l'energia a ser part de la solució, crear xarxes i participar sentint-nos part del moviment i del canvi que volem veure i arribar a ser. Cal destacar que aquest camí compartit és un aprenentatge continu de vida, ple de consideracions sobre alguns passos per avançar des de la nostra comunitat, així com generar oportunitats per apropar-nos a la societat, sensibilitzar, conscienciar i que ens tinguin presents per impulsar conjuntament el reconeixement que es mereix la nostra professió. En aquest sentit, són reflexions que avui vull compartir amb una visió optimista i esperançadora, pensant que l'horitzó està ple de possibilitats i oportunitats si sabem cultivar-les i fer-les créixer amb l'actitud que ens impulsi a passar a l'acció amb principis com la determinació, dedicació, creativitat, flexibilitat, confiança, persistència, emprenedoria i il·lusió. Des d'aquesta perspectiva, els valors que han de guiar l'acció són aquells que estiguin alineats amb una actitud constructiva i orientada cap a la transformació, recordant la frase 'Tot està per fer i tot és possible' del poeta Miquel Martí i Pol. A continuació, ens submergirem en una sèrie d'idees que ens ofereixen enfocaments per afrontar aquest desafiament:

- **Fomentar el creixement i la consolidació del col·legi professional** de terapeutes ocupacionals a través de la unió i la col·laboració de tots i totes les professionals, des dels i les recentment graduades fins a les professionals sèniors, amb l'objectiu de generar un sentiment de pertinença col·lectiva. Això implica la creació d'una xarxa col·laborativa i solidària, basada en el treball en equip, per a enfortir la professió en conjunt. El col·legi professional és la cara visible i representativa de la nostra disciplina davant de la societat, els usuaris i les institucions, per la qual cosa és determinant transmetre una imatge sòlida, forta i compromesa. Per aconseguir-ho, és fonamental promoure la participació activa de tots els membres de la professió, coordinar esforços en benefici de la comunitat i la societat, fomentar la cooperació i l'intercanvi de coneixement entre els i les professionals, així com impulsar la promoció de bones pràctiques, el suport mutu i la defensa dels interessos de la teràpia ocupacional. A més, és necessari unir-nos per regular el funcionament del col·legi i de la nostra professió, així com donar a conèixer i representar la teràpia ocupacional davant de diverses audiències.
- **Sumar-nos i formar part de l'ecosistema que ens uneix** als nostres i les nostres companyes de professió, des de l'àmbit local (micro) fins a l'internacional (macro), teixint xarxes i sinergies per avançar juntes en el nostre camí. Des del nostre context el Col·legi Professional de Teràpia Ocupacional de Catalunya (COTOC), ens vinculem al Consell General de Col·legis de Terapeutes Ocupacionals (CGCTO) a Espanya, establint connexions amb l'organització europea Council of Occupational Therapists for European (COTEC) i sent membres de la federació internacional, la World Federation of Occupational Therapists (WFOT).
- **Impulsar la sensibilització, conscienciació i coneixement** sobre la teràpia ocupacional en la societat. Això implica educar a la comunitat en general, incloent-hi a usuaris, professionals, gestors i responsables polítics, sobre els beneficis, les intervencions i l'abast de la nostra professió tant individual com comunitari. És fonamental difondre els efectes beneficiosos i els resultats obtinguts que contribueixen i milloren la prevenció i la promoció de la salut, el benestar i l'autonomia personal. Reconeixent que encara hi ha moltes persones que desconeixen la teràpia ocupacional, és essencial augmentar la comprensió i mostrar com podem ajudar, per exemple, en la promoció de la salut. Per

aconseguir-ho, és necessari dur a terme campanyes de difusió, sensibilització i educatives dirigides a la població, utilitzant mitjans de comunicació, xarxes socials i esdeveniments comunitaris com conferències, seminaris i tallers. En aquest context, és fonamental ressaltar els èxits i testimonis que evidencien l'impacte positiu i els resultats assolits gràcies a sumar i comptar amb la intervenció d'un/a terapeuta ocupacional en la vida de les persones. D'altra banda, es poden implementar programes educatius a les escoles des d'una edat primerenca, per facilitar el coneixement i la comprensió de la teràpia ocupacional, així com promoure els hàbits saludables, el reconeixement de la diversitat funcional, l'autonomia personal i la prevenció de la dependència.

- **Promoure la inclusió de la teràpia ocupacional en la cartera de serveis** de salut i altres sectors clau en l'àmbit de competència del col·legi professional, establint aliances amb les institucions públiques per impulsar la regulació i el reconeixement oficial de la professió a la comunitat autònoma. El suport institucional i polític és fonamental per garantir la presència de terapeutes ocupacionals en els serveis de salut, així com en altres àrees rellevants tant públiques com privades. És necessari definir clarament les competències i àmbits d'actuació de la teràpia ocupacional, la qual cosa implica la progressiva implementació d'una legislació i inclusió específica que faciliti l'exercici professional, promogui l'accessibilitat a la ciutadania i garanteixi l'equitat territorial. En l'actualitat, és de vital importància mantenir una col·laboració constant amb les administracions públiques per fomentar polítiques que garanteixin l'accessibilitat universal a la teràpia ocupacional per a totes les persones. Això requereix un compromís real per promoure-la com una carrera atractiva i amb projecció professional a Catalunya, evitant així la precarietat laboral⁽²⁾ i reduint l'índex d'abandonament per part dels i les professionals que han estudiat Teràpia Ocupacional.
- **Incentivar el creixement de professionals a la nostra comunitat** autònoma per fer front a les futures demandes laborals associades a la inclusió en les carteres de serveis. En aquest context, resulta crucial establir aliances estratègiques amb les universitats de Teràpia Ocupacional existents i promoure activament la creació de la universitat pública a Catalunya, amb la finalitat d'augmentar les oportunitats de formació i garantir l'accessibilitat universal a aquesta professió de la salut. Simultàniament, és important continuar promovent l'excel·lència formativa en programes de grau, donar suport al desenvolupament de màsters en Teràpia Ocupacional i la formació contínua que reforcin la capacitat i actualització en competències rellevants i acords amb les demandes presents i futures.
- A més a més, és primordial generar consciència entre els i les terapeutes ocupacionals en actiu de la importància de la formació contínua i l'especialització, amb la finalitat de garantir una capacitat actualitzada. Això contribuirà a reforçar tant les competències específiques com les habilitats transversals i interdisciplinàries necessàries per oferir una atenció de qualitat en tots els àmbits de la teràpia ocupacional.
- **Donar suport a la recerca** en l'àmbit de la teràpia ocupacional i fomentar la col·laboració en projectes, reconeixent al mateix temps l'interès de crear una societat científica de la disciplina a la nostra comunitat. L'evidència científica, els estudis, les investigacions i els projectes juguen un paper fonamental en aportar valor, demostrar els beneficis i ajudar al progrés de la professió. En l'actualitat, comptar amb evidència científica que demostrï efectes positius i sostenibles resulta fonamental per establir una base sòlida que doni suport als col·legis professionals, les administracions i les organitzacions en la presa de decisions, la formulació de polítiques i la implementació d'enfocaments i estratègies efectives que contribueixin a la salut i el benestar de la societat. Promoure la recerca en teràpia ocupacional és d'una importància fonamental, així com establir xarxes de col·laboració entre institucions vinculades a aquesta disciplina, incloent-hi centres de recerca tant públics com privats i professionals. Aquesta col·laboració i l'evidència afegeixen un valor significatiu i, amb el suport de dades sòlides, poden ajudar a influir en les polítiques de salut i altres contextos d'interès.
- **Establir vincles** amb altres professionals de la salut, així com de l'àmbit social, educatiu, col·legis professionals i organitzacions d'usuaris, entre d'altres. Mitjançant la creació d'aliances col·laboratives i una xarxa de treball conjunta, podem contribuir al desenvolupament de la disciplina i facilitar una atenció integral i interdisciplinària a les persones. En aquest sentit, és vital promoure el reconeixement mutu, el respecte i el treball en equip com una responsabilitat compartida, amb l'objectiu d'oferir la millor atenció possible als usuaris dels serveis de salut, tant en l'àmbit públic com privat, i en altres sectors rellevants al nostre país.

En conclusió, per aconseguir el futur que desitgem, és essencial invertir temps, dedicació, esforç, perseverança i flexibilitat. A més, és fonamental connectar amb afectes i energies adaptatives que ens impulsen, com la passió, la il·lusió, l'esperança, l'amor i la confiança.

En aquest mateix sentit, recordem que creure és crear. Per tant, hem de convertir-nos en agents de canvi

disposats a enfrontar els reptes, establir sinergies, treballar en equip i tenir una ferma determinació de passar a l'acció. Aprenent dels nostres errors, continuarem avançant i construint la teràpia ocupacional que tant desitgem.

En última instància, està a les teves mans decidir si vols ser part del problema o de la solució. Tu tens el poder d'influir, sumar i marcar la diferència en aquest camí cap a un futur millor.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

1. Historia de la TO en Catalunya (COTOC). Barcelona. Disponible en: <https://www.cotoc.cat/es/terapia-ocupacional/historia-de-la-to-en-cataluna/> [consulta: mayo de 2023].
2. Pérez F, Aldás J, Aragón R, Zaera I. Análisis de la inserción laboral de los universitarios. Diferencias entre titulaciones 2023. Bilbao: Fundación BBVA; València: Ivie. 2023. Disponible en: https://www.fbbva.es/wp-content/uploads/2023/05/FBBVA-Ivie_U-Ranking_Informe_Insercion_laboral_2023_def.pdf [consulta: mayo de 2023].

Drets de persona autora

